

DECIZIE

14 decembrie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul Valeriu Doagă
Judecătorii Ala Cobăneanu, Iuliana Oprea, Oleg Sternioală, Galina Stratulat

examinînd recursul declarat de către Barbărasă Natalia, reprezentantul Băncii Comerciale „Banca Socială” societate pe acțiuni – în proces de lichidare, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Băncii Comerciale „Banca Socială” societate pe acțiuni împotriva lui Stolearenco Mihail, Societății cu răspundere limitată „Baxi Profil”, Societății pe acțiuni „Vinăria Volintiri” cu privire la încasarea în mod solidar a datoriei, împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 14 iunie 2016, prin care a fost admis apelul declarat de Societatea pe acțiuni „Vinăria Volintiri” și casată parțial hotărârea Judecătoriei Rîșcani municipiul Chișinău din 21 august 2014 și împotriva încheierii Curții de Apel Chișinău din 20 octombrie 2015, prin care a fost admisă cererea Societății pe acțiuni „Vinăria Volintiri” de repunere în termen a apelului declarat

a constatat:

La 18 noiembrie 2013 BC „Banca Socială” SA a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Stolearenco Mihail, SRL „Baxi Profil”, SA „Vinăria Volintiri” cu privire la încasarea în mod solidar a datoriei.

În motivarea acțiunii a indicat că, banca a acordat la 29 octombrie 2012 lui Stolearenco Mihail un credit în sumă de 200000 lei în temeiul contractului nr. 53/2012, cu termenul final de rambursare la 29 aprilie 2014.

Rambursarea creditului a fost asigurată prin:

- fidejusiunea persoanei juridice SRL „Baxi Profil”, conform contractului de fidejusiune nr. 56/12 din 29 octombrie 2012, prin care și-a asumat obligația de a răspunde solidar cu debitorul față de BC „Banca Socială” SA;

- fidejusiunea persoanei juridice SA „Vinăria Volintiri”, conform contractului de fidejusiune nr. 57/12 din 29 octombrie 2012, prin care și-a asumat obligația de a răspunde solidar cu debitorul față de BC „Banca Socială” SA;

- ipoteca terenului din com. Ciorescu s. Ciorescu str. Sf. Paraschiva 9, cu suprafața totală de 0,07 ha, cu nr. cadastral 3157110.328, ce aparține cu drept de proprietate SRL „Baxi Profil” (contract de vânzare-cumpărare nr. 15414 din 22

octombrie 2012), conform contractului de ipotecă nr. 23 din 29 octombrie 2012, autentificat la biroul notarului public Sîrbu Svetlana la 30 octombrie 2012 cu nr. 7609 și înregistrat la OCT Chișinău la 31 octombrie 2013 cu nr. 0101/12/41425.

În legătură cu nerespectarea de către Stolearenco Mihail a prevederilor contractului de credit, la 19 iunie 2013 banca a înaintat debitorilor câte o pretenție de achitare benevolă a datoriei. Susține că doar Stolearenco Mihail a recunoscut datoria formată, însă cu toate acestea nu a întreprins careva măsuri în vederea restituirii datoriei formate, inclusiv și ceilalți debitori.

La data de 22 octombrie 2013 datoria debitorilor față de bancă constituie 218804,32 lei, formată din 194889 lei – datoria pe credit, 23181,64 lei - datoria pe dobînda calculată și neachitată și 733,68 lei – penalitate.

Cere reclamantul încasarea în mod solidar din contul pîrîților Stolearenco Mihail, SRL „Baxi Profil” și SA „Vinăria Volintiri” în beneficiul BC „Banca Socială” SA a datoriei în sumă de 218804,32 lei și taxa de stat de 6564,13 lei achitată la depunerea acțiunii.

Ulterior reclamantul a depus o cerere suplimentară, prin care și-a majorat cuantumul pretențiilor și a cerut încasarea în mod solidar de la pîrîți a datoriei formate la situația din 31 iulie 2014 în mărime de 246731 lei și a taxei de stat achitate la depunerea acțiunii în sumă de 7401,93 lei.

Prin hotărîrea Judecătorei Rîșcani mun. Chișinău din 21 august 2014, a fost admisă acțiunea și dispusă încasarea în mod solidar de la Stolearenco Mihail, SRL „Baxi Profil”, SA „Vinăria Volintiri” în beneficiul BC „Banca Socială” SA a datoriei pe contractul de credit nr. 53/2012 din 29 octombrie 2012 în sumă de 194889 lei, datoria pe dobînda calculată în mărime de 51260 lei și penalitatea în mărime de 582 lei, precum și cheltuielile de judecată pentru achitarea taxei de stat la depunerea acțiunii în mărime de 7401,93 lei.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 20 octombrie 2015, a fost admisă cererea SA „Vinăria Volintiri” privind repunerea cererii de apel în termen, a fost repusă în termen cererea de apel a SA „Vinăria Volintiri” și ridicată pricina de la examinare în ordine de apel și remisă cauza în prima instanță pentru redactarea hotărîrii judecătorești integrale.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 14 iunie 2016, a fost admis apelul declarat de SA „Vinăria Volintiri”, casată parțial hotărîrea Judecătorei Rîșcani municipiul Chișinău din 21 august 2014 în partea încasării în mod solidar de la SA „Vinăria Volintiri” a datoriei pe contractul de credit nr. 53/2012 din 29 octombrie 2012 în sumă de 194889 lei, datoria pe dobînda calculată în mărime de 51260 lei și penalitatea în mărime de 582 lei, precum și cheltuielile de judecată pentru achitarea taxei de stat la depunerea acțiunii în mărime de 7401,93 lei, cu emiterea unei noi hotărîri în partea dată de respingere a acțiunii BC „Banca Socială” SA împotriva SA „Vinăria Volintiri” cu privire la încasarea datoriei ca neîntemeiată. În rest, hotărîrea primei instanțe a fost menținută.

La 05 iulie 2016 Barbărasă Natalia, reprezentantul BC „Banca Socială” SA, în proces de lichidare, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel din 14 iunie 2016, prin care a cerut admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărîrii primei instanțe. Totodată, recurentul a declarat recurs și împotriva încheierii Curții de Apel Chișinău din 20 octombrie 2015, prin care a cerut admiterea

recursului și casarea încheierii judecătorești, cu dispunerea restituirii apelului declarat ca tardiv.

În motivarea recursului a indicat că, intimatul SA „Vinăria Volintiri” deși a solicitat repunerea în termen a apelului declarat, nu a administrat și probe ce ar confirma omiterea acestuia din motive întemeiate. Or, simpla afirmație a apelantului că nu a cunoscut despre examinarea pricinii date în prima instanță, nu constituie temei de repunere a apelantului în termenul de a declara apel. Mai mult ca atât, instanța la examinarea pricinii în fond a respectat normele procedurale, inclusiv de înștiințare a pârîtului-intimat, respectiv se prezumă că acesta a cunoscut de existența litigiului dat, însă intenționat nu s-a prezentat. Chiar și după pronunțarea hotărîrii, la 08 octombrie 2014 administratorul SA „Vinăria Volintiri” - Gîștemulte Ala s-a prezentat la bancă și a scris explicații prin care a recunoscut despre existența unei astfel de hotărîri judecătorești și chiar a declarat că va fi posibilă executarea acesteia doar din sursele vinăriei, după realizarea bunului imobil ipotecat băncii. Deci, implicit a recunoscut calitatea de fidejutor a societății și, deci, dreptul băncii de a pretinde la stingerea datoriei existente. Cele relatate în scris de Gîștemulte Ala însă au fost ignorate de instanța de apel, care nici nu a dat vreo apreciere pe marginea explicațiilor date. Or, această scrisoare prin sine prezintă un act juridic autentic, odată ce a fost redactată în scris, semnată și ștampilată de SA „Vinăria Volintiri”.

În prima instanță nu s-a prezentat nici un pârît, deși aceștia au fost înștiințați legal de mai multe ori. Respectiv, pârîților-intimați li s-au creat toate condițiile în vederea exercitării normale a drepturilor sale procedurale, care însă au fost ignorate de aceștia. Ba mai mult, pârîții-intimați nu au fost lipsiți nici de dreptul de a formula vreo cerere reconvențională privind declararea nulității contractelor încheiate cu banca.

La materialele cauzei este anexat contractul de fidejusiune semnat bilateral de bancă și administratorul SA „Vinăria Volintiri” - Gîștemulte Ala, autentificat în mod legal, iar neprezentarea acestuia în original nu poate exonera intimatul de răspunderea contractuală asumată. Mai mult ca atât, acest contract nu a fost declarat nul, nu a fost contestat și nici nu s-a cerut numirea unei expertize pentru a demonstra necorespunderea semnăturii.

Afirmațiile intimatului precum că nu s-a aflat cu Stolareenco Mihail în careva raporturi contractuale nu pot fi reținute, în cazul în care același administrator al SA „Vinăria Volintiri” - Gîștemulte Ala a eliberat lui Stolareenco Mihail certificatul de salariu, pentru ca ulterior să fie prezentat băncii în vederea eliberării creditului. Deci, intimatul a contribuit la obținerea creditului de către Stolareenco Mihail și chiar a garantat nemijlocit asupra restituirii acestuia, contractînd actul juridic de fidejusiune.

Banca fiind în imposibilitate de a prezenta contractul de fidejusiune în original, l-a prezentat în copie autentică. Instanța de apel însă l-a respins ca probă, iar în final a adoptat o hotărîre de respingere a pretențiilor față de SA „Vinăria Volintiri”.

Dumitru Cucu, care ulterior reprezenta interesele SA „Vinăria Volintiri” în instanța de apel, a solicitat băncii eliberarea pentru cunoștință a dosarului de creditare. Recurentul însă i-a refuzat, din cauza că acesta nu a prezentat la acel

moment împuterniciri legale. Ulterior însă și instanța de apel a respins demersul privind obligarea băncii de a prezenta dosarul de creditare.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din materialele dosarului rezultă că, BC „Banca Socială” SA a contestat cu recurs decizia instanței de apel din 14 iunie 2016 în termen, la 05 iulie 2016.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu temeiurile recursului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a respinge recursul și a menține decizia și încheierea instanței de apel din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) CPC instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel.

Conform art. 1236 al. (1) Cod civil, prin contractul de credit bancar, o bancă (creditor) se obligă să pună la dispoziția unei persoane (debitor) o sumă de bani (credit), iar debitorul se obligă să restituie suma primită și să plătească dobânda și alte sume aferente prevăzute de contract.

După cum s-a stabilit, conform contractului de credit nr. 53/2012 din 29 octombrie 2012, cu termenul final de rambursare la 29 aprilie 2014, BC „Banca Socială” SA a acordat lui Stolareenco Mihail un credit în sumă de 200000 lei pentru procurarea unui apartament.

Rambursarea creditului a fost asigurată prin: 1) contractul de fidejusiune nr. 56/12 din 29 octombrie 2012 încheiat cu fidejusalul SRL „Baxi Profil”, care și-a asumat obligația de a răspunde solidar cu debitorul față de BC „Banca Socială” SA; 2) contractul de fidejusiune nr. 57/12 din 29 octombrie 2012 încheiat cu fidejusalul SA „Vinăria Volintiri”, care și-a asumat obligația de a răspunde solidar cu debitorul față de BC „Banca Socială” SA; 3) contractul de ipotecă nr. 23 din 29 octombrie 2012, autentificat la biroul notarului public Sîrbu Svetlana la 30 octombrie 2012, obiectul căruia a constituit ipotecarea terenului din com. Ciorescu s. Ciorescu str. Sf. Paraschiva 9, cu suprafața totală de 0,07 ha, cu nr. cadastral 3157110.328, ce aparține cu drept de proprietate SRL „Baxi Profil” în temeiul contractului de vânzare-cumpărare nr. 15414 din 22 octombrie 2012.

Deoarece debitorul nu și-a onorat obligațiile contractuale, BC „Banca Socială” SA s-a adresat cu prezenta acțiune privind încasarea datoriei formate de la Stolareenco Mihail, precum și de la fidejusalii SRL „Baxi Profil” și SA „Vinăria Volintiri”.

Prin contract de fidejusiune, o parte (fidejusal) se obligă față de cealaltă parte (creditor) să execute integral sau parțial, gratuit sau oneros obligația debitorului, conform art. 1146 al. (1) Cod civil.

Fidejusiunea este o garanție personală și constă în angajamentul pe care și-l ia o persoană (fidejusal) față de creditor de a executa obligația debitorului principal în cazul că acela nu o va executa. Deci, fidejusalul este ținut să răspundă pentru neexecutarea totală sau parțială a obligației principale și încetează o dată cu stingerea obligației garantate.

Judecătoria Rîșcani mun. Chișinău prin hotărârea din 21 august 2014 a admis integral pretențiile reclamantului și a dispus încasarea în mod solidar de la Stolareenco

Mihail, SRL „Baxi Profil” și SA „Vinăria Volintiri” în beneficiul BC „Banca Socială” SA a datoriei pe contractul de credit nr. 53/2012 din 29 octombrie 2012 în sumă de 194889 lei, datoria pe dobânda calculată în mărime de 51260 lei și penalitatea în mărime de 582 lei, precum și cheltuielile de judecată pentru achitarea taxei de stat la depunerea acțiunii în mărime de 7401,93 lei.

Stolearenco Mihail și SRL „Baxi Profil” nu au contestat legalitatea hotărârii primei instanțe, din care considerente Colegiul nu se va expune asupra temeiniciei acesteia în partea ce-i vizează.

Hotărârea în cauză însă a fost contestată în ordine de apel de SA „Vinăria Volintiri”, în partea în care a fost dispusă încasarea datoriei, dobânzii, penalității și cheltuielilor de judecată de la societatea vizată.

Curtea de Apel Chișinău la adoptarea deciziei din 14 iunie 2016 a admis apelul declarat de SA „Vinăria Volintiri” și a casat hotărârea primei instanțe în partea în care a fost dispusă încasarea sumelor pretinse ca datorie de la societatea apelantă, pe motiv că SA „Vinăria Volintiri” nu a fost parte la contractul de credit nr. 53/2012 din 29 octombrie 2012, iar contractul de fidejusiune nr. 57/12 din 29 octombrie 2012 instanța nu l-a reținut ca probă, deoarece nu a fost prezentat în original.

Or, concluziile date sunt corecte reieșind din următoarele.

Conform art. 1147 Cod civil, contractul de fidejusiune, pentru a fi valabil, trebuie încheiat în scris. În cazul în care fidejutorul execută obligația, viciul de formă se consideră înlăturat.

Deci, reieșind din norma dată, contractul de fidejusiune trebuie să fie încheiat în mod obligatoriu în formă scrisă. Or, forma constituie o condiție de valabilitate a actului juridic, forma scrisă *ad validitatem* exprimă faptul că condiția de formă este cerută de lege pentru valabilitatea contractului, dar nu pentru dovada acestui contract.

În temeiul art. 211 Cod civil (efectele nerespectării formei scrise a actului juridic), nici fidejutorul și nici creditorul obligației de bază nu vor putea aduce proba cu martori pentru a dovedi faptul încheierii contractului de fidejusiune. Însă, prin excepție, nerespectarea formei simple scrise poate lăsa contractul valabil doar atunci când fidejutorul execută obligația asumată.

La caz se atestă faptul că contractul de fidejusiune nr. 57/12 din 29 octombrie 2012, prin care se pretinde că a fost încheiat cu SA „Vinăria Volintiri”, care și-a asumat obligația de a răspunde solidar cu debitorul Stolearenco Mihail față de BC „Banca Socială” SA, a fost prezentat doar în copie. Or, art. 138 al. (4) CPC instituie expres că înscrisul, ca mijloc de probă, se depune în original sau în copie autentificată în modul stabilit de lege, indicându-se locul de aflare a originalului. Înscrisul se depune în original când, conform legii sau unui alt act normativ, circumstanțele pricinii trebuie confirmate numai cu documente în original sau când copiile de pe documentul prezentat au cuprinsuri contradictorii, precum și în alte cazuri când instanța consideră necesară prezentarea originalului.

Banca Națională a Moldovei la 08 iunie 2016 a eliberat un răspuns în adresa reprezentantului SA „Vinăria Volintiri”, prin care a menționat că băncile sunt obligate de a păstra pentru fiecare tranzacție de credit documentele contractuale și altă documentație de credit. Totodată, având în vedere că BC „Banca Socială” SA se află în proces de lichidare, lichidatorul băncii are atribuții depline și exclusive

inclusiv pentru a lua măsuri în vederea asigurării integrității activelor, registrelor, documentelor și informațiilor băncii (f.d. 238-239, vol. I).

La examinarea pricinii în ordine de apel, instanța la ședința din 29 martie 2016 a obligat reprezentantul BC „Banca Socială” SA de a prezenta în original contractul de fidejusiune încheiat cu SA „Vinăria Volintiri” (f.d. 192, vol. I), iar la ședința din 17 mai 2016 reprezentantul Barbărasă Natalia a declarat că banca nu dispune de originalul contractului și nu poate fi de găsit, din cauza că BC „Banca Socială” SA se află în proces de lichidare, iar toate documentele de care aceasta dispunea au fost transferate la sediul central (f.d. 221, vol. I).

Reieșind din cele constatate, Colegiul relevă că la caz sunt aplicabile prevederile art. 139 al. (4) CPC care indică că, instanța judecătorească nu poate considera dovedit un fapt adevărat numai prin copia de pe document, dacă originalul este pierdut, iar copiile de pe el prezentate de părți nu sunt identice, rămânând imposibilă determinarea prin intermediul altor probe a adevăratului cuprins al originalului.

În circumstanțele date, avînd în vedere că recurentul pe parcursul examinării pricinii nu a prezentat originalul contractului de fidejusiune încheiat cu SA „Vinăria Volintiri” și nici copia autenticată a acestuia în modul stabilit de lege, instanța de apel corect a respins pretențiile BC „Banca Socială” SA față de SA „Vinăria Volintiri”.

Nerespectarea formei simple scrise poate lăsa contractul valabil doar în cazul cînd fidejutorul execută obligația asumată. Însă, la caz se atestă că datoria la contractul de credit nu a fost achitată, în legătură cu ce BC „Banca Socială” SA și s-a adresat cu prezenta acțiune, inclusiv față de fidejusori.

Sunt irelevante argumentele recurentului și vis-a-vis de legalitatea încheierii Curții de Apel Chișinău din 20 octombrie 2015, prin care a fost admisă cererea SA „Vinăria Volintiri” de repunere în termen a apelului declarat. Or, după cum s-a stabilit, SA „Vinăria Volintiri” nu a participat la ședințele din prima instanță și nici nu a fost înștiințată în mod legal despre examinarea pricinii date. Mai mult ca atât, instanța nici nu a întreprins toate măsurile necesare de înștiințare a societății date. Astfel, despre examinarea litigiului dat societatea intimată a aflat abia după pronunțarea hotărîrii din 21 august 2014. În circumstanțele date, instanța de apel a constatat suficiente temeuri pentru repunerea în termenul de declarare a apelului.

Ca urmare a celor menționate, în conexiunea celor relatate, se atestă netemeinicia recursului declarat și legalitatea deciziei și încheierii instanței de apel.

Distinct de cele relatate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul neîntemeiat și care urmează a fi respins, cu menținerea deciziei și încheierii instanței de apel.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) CPC, art. 445 alin. (3) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se respinge recursul declarat de către Barbărasă Natalia, reprezentantul Băncii Comerciale „Banca Socială” societate pe acțiuni – în proces de lichidare.

Se menține decizia Curții de Apel Chișinău din 14 iunie 2016 și încheierea Curții de Apel Chișinău din 20 octombrie 2015, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Băncii Comerciale „Banca Socială” societate pe acțiuni împotriva lui Stolearenco Mihail, Societății cu răspundere limitată „Baxi Profil”, Societății pe acțiuni „Vinăria Volintiri” cu privire la încasarea în mod solidar a datoriei.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței, judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Ala Cobăneanu

Iuliana Oprea

Oleg Sternioală

Galina Stratulat